



Numărul 35. Oradea-mare 30 aug. (11 sept.) 1898. Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, dean 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Neghine.

(Urmare și fine.)

Catinca tăcea gânditoare. Apoi continuă :

— Pentru ce o-a ascultat? Să nu o fi aușit, să n'o fi vădut. — O-a iubit, e vinovat, da, da.

— Pentru ce o-a ascultat! Știi tu dacă o-a ascultat sau ba. — Se poate că nici respuns nu i-a dat, se poate că a făcut ca cel ce nu 'nțelege, — și a ramas lucrul într'atăta.

— Ba, Anișo, ba! El i-a respuns, șciu că i-a respuns; și nu-i mai cred, Anișo — ah, cătu-s de nefericită.

— Se poate și asta. — Poate că i-a respuns — iată cam așa: Stimată damicelă, eu nu te pot iubi, eu iubesc pe alta, și anume pe Catinca. N'a putut să răspundă chiar așa?

Catinca suspină, dar tăcea. Anișo continuă :

— Vești, Catinco dragă, — dacă ai vré să scrutezi și să găsești că oare ce a putut să fie și ce nu — la câte nu vei ajunge. El te iubește, ție ți-e drag, trăiți ca doi porumbi, — și — pace.

— Dar ea, ea l-a iubit, Anișo.

— Iubit — ea; dar e vorba de el. — Apoi să mai fim și drepte Catincă. Ian spune-mi, nu te-a iubit pe tine nimenea, nu ți-a făcut curte, nu te-a numit scumpă, dragă, porumbiță, ânger, și ce mai șciu eu? Și cu câte flori pe fața pământului, cu toate te-a asemănat. Ba ți-a făcut declarațiuni de amor — și tu, le-ai ascultat, și n'ai fugit în lume.

Catinca rise. I se gâdăliă vanitatea, și eră gâdălicioasă puiculița.

Orologiul bătea pe părete, și doamna Anișo sări repede.

— Uf de mine. Uită-te că m'am perdut aci. — Me duc. Adio, Catincă. — Me duc că mi-e grabă. Vești că m'am uitat aci. — Ei, Catinčuță, una și bună: cu posna acea de epistolă 'n foc, și nu-mi face bazaconii.

Anișo le recită acestea toate într'un suflet, apoi luă pe Catinca de brâu, și triluind un vals repede o duse cu sine prin odaie un tur întreg. Când fu gata cu turul, se aruncă nebunatică și șglobie pe un divan, și trânti un ris vesel, așa cât zingăniau ferestile.

Catinca în urmă zimbăia și ea.

— Acuma me duc. Vai cât lucru am, șteu. Tu Catinco, — apoi nici o intristare să nu fie, că te mai joc una. Acuma me duc, dar într'un cias is aci iară — într'un cias, șcii — apoi să șcii...

Își puse pălăria, merse repede la oglindă —

— Adio!

Și porni.

Dar din ușe se mai întoarse odată. Ținu degetul rădicat naintea nasului, și cu o rigoare copilărească o mai amenință.

— Catinco!

Apoi deschise ușa și porni.

*

Catinca remase singură.

Anișo — un suflet bun și vecinic vesel — cu tactica ei — un șir de nebunii, dar nimerite și norocoase; nebunii cu minte, — i împrășciase încâtva griji, sau mau bine dîcînd: i le spăriase cu veselia ei, și nevêstuța se părea mai odihnită. Cel puțin nu-i părea evenimentul o nenorocire atât de mare.

S'a pus pe divan, și iară a meditat. Anișo cu gurița ei nu eră de față. Și dintr'un gând alt gând, până mai pe urmă gândurile iară i se incolăciau ca șerpil unul peste altul.

Că-și — poate că nu e așa de vinovat. Dar vorba aceea: „te iubesc, te ador“, pe care numai ea are dreptul să i-o spună, — vorba aceea i-a mai spus-o și alta. Și apoi, cine șcie cum? Poate mai dulce, poate mai grațios și mai ademenitor decât cum i-o șci spune ea. — Și el — el a mai aușit vorba asta și de la altă femeie, poate mai amăgitoare și mai drăgălașă.

Scoase epistola iară, și o mai ceti odată.

II

Bărbatul Catincei se preumblă pe corso, a lene; și — așa în gând — fluera o arie din Norma.

A parcurs calea în sus, apoi în jos, și 'n urmă porni către casă.

Eră însurățel tiner, în lunile de miere. Trecuse câteva luni de la cununie, dar mierea nu trecuse. Și eră bine pe stradă între oameni, eră bine ori unde căci eră fericit, dar nu eră bine ca acasă.

Avea o nevăstuță tineră ca un bujor. — Și tineră, și bună și frumoasă — și-i eră dragă ca sufletul.

O oră departe de ea i-ar fi părut prea mult, o zi întreagă i-ar fi părut o vecinicie, nepotrivită puterii lui de așteptare.

Și un minut două, cât eră dus, eră dus cu trupul, dar cu sufletul tot la ea.

Talismanul ei eră dragostea, cu care-l șcicia captivă, desmerdă și indulci.

Și se desmerdau ca copiii, se sărutau ca porumbii, și trăiau ca ângerii.

De astadată nici că avea voie de preumblare. O jumătate de oră decând se despărțise, și-i eră dor de nevestă.

— Chiar bine — cugetă în sine, voi merge mai curând ca de altă dată, o voi suprinde. — Cât de bine i-a păré.

Și a pornit îndărăt.

A intrat în antișambră, apoi în odaie — dar nevăstuța lui nu eră în odaie.

Ei — va fi în salon, porumbița. — Să vedem ce face. — Încet, pe neobservate, tupiliș — să vezi o taină: — un ânger petrecându-și singur. Să vezi o femeie tineră, drăgăstoasă, în lunile de miere, singurică singurea. Ce poate gândi o nevestă, care n'are gânduri și dorințe? Ce poate să facă o nevestă tineră într'o odaie 'nchisă, singură?

Între odaie și între salon eră o ușe de sticlă.

Bărbățelul se apropia încet, pe degete, și privi în salon.

— Ah! — l se părû că simțese un cuțit străpungându-l prin inimă.

Nevăstuța lui cea scumpă, odorul lui — cetia o epistolă — suspicioasă. Cetiă și medită.

Îndoelnic din fire, tiner de vârstă, nebun de dragoste — dintr'o extremitate într'alta. Dintr'un amor nebun într'o desperare mai nebună. Nu șcicia dacă e treaz, sau că doarme și visează un vis cumplit.

Nevasta lui cea scumpă — la mână cu o epistolă, despre care el nu șcicie. Și cu ea la mână stă și fantasează. Iată dar, ce fac nevestele, singure.

Stașnic în dragoste, târziu la minte — a sărit dintr'una la punctul extrem. Mai cu puțină dragoste și mai cu multă minte, încungiură o sguiduire internă, a cărei urme nu se șterg o viață 'ntreagă. Dar înse-dar — dragostea n'are minte.

El stătea nemișcat și ea stătea nemișcată. — În urmă Catinca rădică epistola iară, și o mai ceti. — I se vedea peptul nălțându-i-se, i se vedeau gândurile pe față, se vedea pe toată ființa ei o luptă, o sbuciumare, cum nu o mai veduse. În urmă își lăsă mâna pe braț, și suspină din adâncul peptului.

— Ah, cugetă bărbatul, un amor din fetie! În fundul sufletului o taină, o suvenire adâncă și neadormită. — Și Doamne, mari rădăcini are un amor ce suspină atât de greu.

A vrut să stea la pândă, — să vadă tot, să șcicie tot; dar și-a pierdut cumpătul. Eră ca nebun, nu mai șcicia ce face.

Păși, — deschise ușa strașnic, și intră la nevestă. Nevasta sări ca speriată din somn, și cea dintău ce făcû: strînse hârtia în mână, și 'ntr'un minut o ascunse — n'avea unde — în sin.

Bărbatul — care de altă dată venia vesel ca porumbul la socie; cu vorbe drăgălașe, ca paserea la cuib — păși doi pași și fără de a săluta, stătû în mijlocul odăii.

Nevasta tremură toată. Cu sufletul curat, cu dreptul în mână, și tremură. Momentuositatea celei dintău catastrofe în viață.

— Catinco — țise bărbatul, — tu ai la tine o epistolă, ascunsă.

Catinca stătû un minut. A negă nu putea. Conșciința curată i dădea înse putere și curaj, — și respunse scurt și rezolută:

— Am.

Bărbatul simți că-i trece prin creeri un curent strașnic, asemenea unei congestii de sânge. — Sări naintea ei și continuă cu vehemenție:

— Ai? — Și ce epistolă e aceea?

Catinca se indignă până la extrem.

Ea dreaptă, el nedrept; ea credincioasă și fără de vină, el vinovat și pătimăș — ajunsse dărză și cerbicoasă — a doua formă a naturei femeiești, — și respunse:

— O epistolă de amor.

Respunsul atât de categoric și necruțator — îl frapă; și nu șciû țice un cuvânt.

În urmă își vini în ori.

— Vreu să ved acea epistolă.

— Eu nu vreu.

— Nu?

— Nu!

— Te silesc Catinco, eu te silesc ca să-mi dai epistola. Ți-s bărbat, și te silesc. Înțeles-ai?

— Bine, am înțeles. Ai drept și putere, te folosești de amândouă. Bine. Dar să șcii că nu te iubesc mai mult. Iată-o!

Catinca își vèri mâna în sin, și-i dădû epistola; se 'ntoarse repede, și eși din odaie. Bărbatul apucă epistola, cu lâcomia unui nebun, și dădû să cetească.

Ca și lovit de fulger — într'o clipă se simți nimic. Mic, ticălos, nebărbat.

Stătea pe loc, ca înlemnit. Stătea fricos, și n'avea puterea sufletească ca să procedă bărbătește și n'avea curagiul să steie naintea ei. Păcătos, nebun, adevărat ucigător.

Nevasta stătea 'ntraltă odaie, cu fața către părete, ca și copilul care a greșit și nu-ș poate inchipui ce va urmă. „Nu te iubesc mai mult“ a țis ea, și i se părea că — totuș — doară va fi țis prea mult. — Eră mânioasă, eră indignată — dar totuș — vorba aceea i părea mult, și o apesă pe inimă ca o peatră grea.

După câteva minute bărbatul își vini în ori. — Deschise ușa, încet și fricos, ca și când se apropie păcătosul de altar, — și se puse în genunchi naintea ei.

— Catinco...

*

A trecut o oră.

Pe cer a trecut o ceață, și s'a înseninat iară.

Anișa a parcurs stradele, repede și sprintenă, a

intrat în dreapta, a intrat în stânga, a cumpărat carton, mătăasă, genilie, și — ea mai știe ce, și apoi se întoarse pe la Catinca.

A bătut în ușe și a intrat.

Catincuța ei ședea pe divan — în brațele bărbatului.

Când intră Anița, sări în picioare și merse na-intea ei, buzele-i erau roșii ca sângele.

— Ei? începui Anița, cu umorul ei.

— Ne-am împăcat — țise Catinca.

Și ridea.

V. R. BUTICESCU.

De acum nici voiui să mai ascult

La glasuri din trecut ;

Ființa mea cea de demult

În noapte s'a pierdut.

În urmă stă un larg pustiu,

Un vis nelămurit . . .

Din tot trecutul meu nu știu

Decât că te-am iubit.

A. VLĂHUȚĂ.



În fericire.

Tot alle vremi s'au așternut . . .

Din ce în ce mai rar

Icoane șterse din trecut

Încet și trist resar.

În urma mea s'a 'ntunecat,

Cum nici n'aș fi trăit

Mai clare-s câte le-am visat

Și 'n cărți le-am fost citit.

Și de-ar fi fost să nu te știu,

De mult puteam să mor —

Un beduin într'un pustiu

Sub lună călător.

Dar chipul teu în veci mi-a stat,

Ca o lumină 'n gând.

Și ani întregi te-am așteptat,

De-atâta dor plângând.

Căci singura-mi iubire-ai fost,

Și singurul meu vis,

Ce 'n stepe fără adăpost,

O cale m-a deschis.

În fine mi te-ai arătat,

Tu, chip frumos și sfânt ; —

Pierdut, în fața ta am stat,

Cu ochii în pământ.

Gândind că s'ar pute să pleci, —

Stingher și dornic iar,

Să plâng în urma ta pe veci,

Chiemându-te 'nsedar.

Tu înse te-ai înduioșat, —

Și mâna mi-ai întins, —

De tine m'am alăturat

Și 'n brațe te-am cuprins . . .



Gerhart Hauptmann.

„Studiul și admirarea activității oamenilor mari, formează idealul tinereții și ocupația cea mai plăcută a bărbatului.“*

Eu nu pot nici când s'aud de destoiniciei personale, fără de-a trezi în mine îndemnul a me avântă și eu la asemenea distingeri, căci fiecare om e vanitos în totul ce o mână omenească e în stare a produce.

Dacă voim să cunoaștem activitatea și poziția care-o ocupă scriitorul de față în literatura modernă germană, trebuie să cunoaștem stările și întocmirile sociale ale vieții moderne, căci în lucrările lui Hauptmann nu aflăm alt ceva decât reoglandarea lor.

Cu predilecție inse își place dramaticul în rola de-a pătrunde în păturile cele mai întunecate, infecte și bolnave ale societății; nu-i unghiu așa de ascuns unde ochiul lui ager să nu străbată, și pana lui nu e alt ceva decât un cuțit ascuțit la rădăcinele reului.

Precum în viața popoarelor, așa se renouiesc și în artă și literatură iarăș și iarăș perioadele unei fierberii turburate, sêlbateci, unei mișcări a cărei ținte-s mai mult presimțite decât clare și fixe.

Așa e și timpul de la anul 1871 încoace, o frământare, o sbuciumare nesigură, pățimașă și numai în ultimii cinci ani, după ce Sudermann și Hauptmann, acești doi eroi ai zilei, au declarat realismul și naturalismul cu atâta francheță și genialitate, a început curenturile chaotice a se purifica, a se uni spre-o direcție comună.

Numai ciocnirea unui talent mare, producător, statornic, c'o undă nouă a stărilor sociale, poate plămăni conform spiritului timpului, lucrări de-o valoare literară.

Predominarea minciunei ș-a intrigei, luxul vanitos al bogaților, spiritul partidelor, distanța anormală între lumea lucrătoare și aristocrația depravată, toate acestea anomalii, au cauzat un isvor nou literaturii.

Scriitorii acestui curent nu cunosc alt ideal, decât a arată realitatea în toată golăciunea și tristețea ei, în convingerea deplină, că naturalismul poate unica garanție să fie pentru îndreptarea stărilor actuale decădute.

Acel bărbat care a împlântat prima-oară stindardul naturalismului pe ruinele trecutului, prevestind sosirea unui timp nou și cu el a unei lumi nouă, e dramaturgul Hauptmann.

El a fost acela care a adus în corpul anemic al literaturii sânge nou de viață, care i-a pus pulsii amorțiți în mișcare vie.

* De Emerson, — mort 1848 Boston, America.

Hauptmann s'a născut în anul 1862 în locul de cură Obersalzbrunn din Silesia. Tatăl seu se trăgea din tr'o familie bătrână de țesători, dar meșteșugul acesta decădând în urma fabricelor multe, îl sili din și în și a-ș căută pe alte căi existența sa, și după ce fuse mai mulți ani chelar, deveni în urmă arendaș într'o ospetărie din Obersalzbrunn. El avu patru copii, din care Gerhart eră cel mai mic. Sub creșterea severă a părinților, care-i țineau isolați de influințele vieții de birt, crescură copiii, dar totuș au fost și dăile acestea care lăsară să vadă pe Hauptmann stricăciunile alcoolului și iritară în el acele idei revoltătoare, mai târziu în dramele „Hannele” și „Înainte de răsăritul soarelui” atât de viu intrupate.

În școala satească din loc învață a ceti și-a scrie și în anul 1874 ajunse deja într'un pension din Breslau. Aicea se propuneau mai mult studii reale, dar Hauptmann remase totdeauna un școlar slab, leneș, numai în desen, în limba germană și 'n științele naturale, avea clasificățiuni mai îmbucurătoare.

În 1878 primi testimoniul din cvarta și 'n anul acela încă veni în cercul Striegau unde unchiul seu economisă pe doue bunuri arădate.

Anii aceștia care-i petrecu într'o parte atât de frumoasă și romantică a naturii, în singurătatea vie a codrilor și-a dealurilor, sânt de-o însemnătate mare pentru dezvoltarea intelectuală a tinerului scriitor. Din timpul acesta se detrage idea la drama „Oameni singurateci”. Dar spiritul lui neliniștit, natura lui sanguinică, setea după studiu și luminare, îl făcură de-a părăsi cariera de econom.

Așă ajunse în anul 1880 iarăș în Breslau în școala regească de arte.

Dar ilusiile fure imprăsciaste, visurile dulci dispărură ca frunzele în vânt.

Rëndurile următoare, sânt mai semnificative pentru dispoziția lui sufletească :

„Da tritt er in des Tempels weite Hallen,
Und läst bestürzt de Zaubermeissel fallen.
Ein Volk von Krämern schleift des Marmors Decken
Ein Volk von Bäckern bäckt den braunen Ton.
Stratt heilger Prister, Lumpen nur und Gecken,
Statt stiller Wahrheit, Lug und Neid und Hohn.
Da gibts ein mühsam, eckelhaftes Hecken,
Geboren wird, was längst begraben schon;
Rings liegen sie, die aus gegrabenen Zeichen,
An ihren Stirnen, der Verwesnug zeichen“ . . .

(„Pășind în largile săli ale templului, scapă de înspăimântare dalta magică din mână; un popor de sfărnari polieșce a marmorului învilitură, un popor de pitari coace roșieticul pământ; în loc de preoți sfințiți, afli calici și nățărăi; în loc de adevărul tăcut, minciuna, invidia și batjocura; e un cuibar ostenicios și scârnav, aici se nașce numai ce deja e îngropat, împregiur zac cadavrele desgropate, purtând pe frunțile lor semnele putrețiciunii“ . . .)

În urma multelor frecări cu profesorii, părăsi Hauptmann orașul Breslau și se 'nmatriculă la universitatea din Jena, ca „studiosus historiae”. Aicea studiă și fratele seu Carl științele naturale. În mijlocul unui cerc studențesc, luă parte la toate petrecerile și adunările academice, unde eră totdeauna unul dintre cei mai pătimași în lucruri de artă și literatură.

Dar nici aici nu află mulțumire.

Gândurile neliniștite, dorul setos de-a cunoașce lumea largă, îl alungară din nou în țeri îndepărtate. În primăvara anului 1883 părăsi cu o corabie de comers orașul Hamburg și pe drumul aceia care-l trecu odată Byron și Schelly, pe lângă continentul de vest al oceanului atlantic, ajunse în Spania. Din Malaga, unde fu îmbetat mai mult de farmecile Spanioalelor frumoase decât de vinul renumit, ajunse în Barcelona, Genua, Napoli, unde întâlni și pe fratele seu Carl, cu care petrecu șeaze săptămâni pe insula Capri. Ultimul se reîntoarse apoi spre Germania, iar Gerhart spre sud, și sosi în Roma. Gonit de malaria trebui să se întoarcă spre casă, dar peste un an deja iarăș îl întâlni în Italia. Își întocmeșce în Roma un atelier, dar în urma unei tifoide grave, slăbit, părășeșce a doua oară sudul.

Reîncepe studiul în academia de arte din Dresda. Ambele muse se luptă pentru sufletul lui pribeag, fără a se pute decide pentru una sau alta. Strofele următoare din prima lui lucrare literară „Soartea Prometizilor” sânt tipice pentru nestatornicia lui :

»So irrt er lange zwischen beiden,
Er kann nicht ruhen bei der einen Frau.
Will er sich siegend von der Leier scheiden,
So netzt sie ihn mit frischem Liedertau.
Er eilt zu ihr und will sie nimmer meiden,
Sie klingt vertimmt, sogar oft kalt und rauh,
Und schreckt ihn wieder traurig zu der andern —
So gibts ein langes, hoffungsloses Wandern“ . . .

(„Așă rătăceșce el îndelungat între amândouă, și nu poate odihni la una din aceste două; căci voind a se depărta cu resignațiune de liră, ea-l udă din nou cu proaspăta roauă a cântului; el aleargă iarăș la ea și nu voeșce a o mai părăsi, ea înse sună desacordată, demulte ori rece, răgușită, și-l sperie a se reîntoarce iarăș trist la cealaltă — așă se află el într'o continuă pribegire desperată“ . . .)

Dar momentul deciziunii se apropie tot mai tare ochilor lui plini de speranțe, ceața turbure ce-i încheia căile care avea să le meargă, dispărură, și într'o și frumoasă de maiu 1885 ajunse în Berlin unde începă cu toate puterile a se aruncă pe studiul dramei, la care directorul teatrului orășănesc din Strassburg Alexandru Hessler i-a fost unul dintre cei mai devotați instructori. Sculptura cu figurele-i reci de marmoră și lut, îl respinse din ce în ce mai mult. În sufletul lui ardător cerea o putere irezistibilă viață și mișcare, cuvinte care să exprime ori ce simțemânt, ori ce durere și bucurie, care să arete, că numai ce-i pătuns de sânge, de focul dragostei, de florii însufletirii, poate să fie viață și artă adevărată.

Tot în anul 1885 se însură Hauptmann, dar aerul „mormintelor de peatră” cum numeșce el strășile capitalei, nu-i priea sănătății, de acea petrecu mult timp în Rügen unde se ocupă cu poveștile populare, cu dialectele nordice, scriind o mulțime de balade cu conținut național din basmele vechi germane. O locuință statornică își întocmi într'o vilă frumoasă a unei părți singuratece a orașului Berlin, unde petrecu patru ani. Sub timpul acesta deveni tată la trei copii.

Viața lui în partea aceasta tăcută, idilică, trecu fără nici un sgomot în armonia cea mai poetică. Luă parte la prelegeri de istorie, literatură și estetică, și trăiă într'o legătură tare intimă cu scriitorii moderni Max Kretzer, Haus Hopfen, Hausteine și alții.



FOTOGRAFIARE LA MINUTA.

În vremea aceasta părăsi de tot sculptura, dar cu seriozitatea cea mai mare începî studiul economiei naționale, a socialismului, a literaturii moderne universale . . .

Primele încercări dramatice se derivă din ăilele petrecute în Roma, unde pe lângă sculptură și studiile antropologice se ocupă foarte mult cu drama. Drama „Tiberius” în care ș-a vîrsat tinerul poet focul inspirației al tinereții, a fost de la mai multe teatre respinsă.

Desamăgit se decise a retrage și tomurile deja tipărite care conțineau primele lucrări epice. Multe din ideile frumoase au fost mai tîrziu înse în lucrările dramatice valorate.

Hauptmann a arangiat și o colecție a poeziilor mai reușite, dar n'au vîdut publicitatea, căci în urma unui incident financiar de care a fost editorul neplăcut atins, au ramas numai pe coalele de corectură tipărite. Pe lângă unele accente dramatice care iasă mai în fiecare poezie la iveală, e tonul fundamental duos, melancolic, de-un pesimism închis, ce ne aduce aminte de Heine, cum și versul următor :

„Eu nu știu ce să 'nsemneze
De lacrimi calde îmi curg,
Cînd clopotul, clopotul sună
În taina păcii de-amurg“.

Pe acele foi sărace s'au păstrat încă unele din poezii și nu puține au fost în anii ultimi puse în musică.

Cu anul 1888, în care a călătorit prin Svițera întregă, părăsește poezia lirică de tot, ocupându-se cu scrierea unui roman, care să conție toate evenimentele și pășaniile din viața lui proprie. Romanul acesta remase înse, cu toată concepția lui adîncă, numai început, dar aicea putem să observăm germele acelor idei și noțiuni moderne, geniale, care au ajuns în dramele de mai tîrziu la o însemnătate atît de mare. Cu neisbutirea romanului acesta, închee perioada neliniștită, ferbătoare, a tinereții.

Planurile ideale, țintele nalte, formate în fantasia anilor de la universitate, s'arată nerealisate, ca la toți tinerii, dar cu atît mai mult avea să-i deie viitorul, spre care privia plin de speranțe și de curagiu. Parcă o voce secretă i-ar fi șoptit : „Înainte! în ceața turbure care se descinde naintea privirii tale, zace norocul teu“. În timpul acesta se aglomerează impresii și simțăminte noue în sufletul poetului, care cercau cuvinte, viață.

Cerințele sociale ale proletarismului, setea după aur, influențele socialismului, disproporția între munca fizică și plata mică, scumpirea mijloacelor de viață . . . toate acestea treziră în Hauptmann o indignare adîncă, care-o manifestă în dramele lui cu o francheță cinică.

Mai e de amintit că dramaticul de față a debutat prima oară în literatură c'o poemă mare idealistă „Soartea Prometizilor“ care înse după succesele splendide dramatice, a dispărut din lumea cetitoare.

(Va urmă.)

TRAIAN MIHAIU.



În ochii unei fete.

Și dup'atît amar de ani la școală,
Și dup'atîta pușdină de „alfabete“
Să nu știu eu să slovenesc măcar atîta,
Cît este scris în ochii unei fete!

Ce mi-e acum de-atîta scumpă vreme
Pierdută cu grecește, latinește . . .
„Să nu te-atingi!..“ stă scris în ochii dragei,
Scris cum ve spun, curat pe românește.

Și eu . . . eu am citit: „Cuteaxă numai!“
Ș-am cutezat . . . Ați mai vîdut neghiob ca mine! . . .
Și veți . . . veți Doamne sfînte din „Română“
Aream și la matură „foarte bine.“

Nu mi-e atît că drag . . . nedrag me are . . .
Dar blamul Doamne! . . . Da rușinea, nene!
Că eu . . . eu . . . soro, tobă de șciință! . . .
Dar Doamne las'! . . . m'am prea umflat în pene . . .

Doar' dup'atît amar de ani la școală
Și dup'atîta pușdină de „alfabete“,
Credeam c'oi ști măcar să slovenesc atîta
Cît este scris în ochii unei fete!

1898.

VI-NI.



Călătorul.

După Rotte de Nache.

I

Amurgul serii coloră cu roșu cerul. Bolta cerească așa de frumoasă eră, ca razele ce se ivesc pe fața unei mirese, pe care iubitul ei depune primul sărut. Aerul eră curat și liniștit ca oftarea unei fete tinere.

În castelul cel cu multe turnuri domnește o liniște adîncă. În una din odăile castelului, domnișoara Olivia, stăpâna castelului, ședea pe un scaun lucrat cu multă măiestrie și artă și se uită la sara tainică, care se coboră ca un vis adînc pe întreg ținutul. Eră cu spatele cătră ușă și nici nu băgă de seamă, cînd ușa se deschide, și intră pe ea un tiner cu vestiminte rupte, și cu lira 'n mână. Îndată ese un sunet melodios din liră și domnișoara Olivia înspăimîntată se uită înapoi.

- Cine e cel ce me neliniștește?
- Sînt un biet de călător.
- Poșteșce la ingrigitorul castelului și acela te va provede cu toate cele de trebuință.
- Îngrigitorul castelului nu me înțelege.
- Apari un tiner curios. — Nu te înțelege ingrigitorul castelului?
- Nu, domnișoară.
- Dar ce poștești de la mine?
- Lasă să-mi aducă un pocal cu apă din izvor curat, fiind că am însetat pe drum și după aceea ascaltă-me. Ascultă cîntecul meu.
- Tu nu ești ca alți călători. Alții numai bani

și mâncare doresc, dar tu cu mult mai mult, ceri pa-ciința mea.

— Așă-ți dau ocaziune, ca să fii mai marini-moasă, ca de altă dată.

— Îmi place cutezanța ta.

Un servitor aduse pe o tavă de aur într'un po-cal de aur apa cea de isvor recoritoare. Călătorul a beut-o și s'a recreat.

— Las' să aud cântarea ta, sânt curioasă. Cântecul teu va fi voios sau jalnic ?

— Cel dintău trist, de ți se va rumpe inima ; al doilea vesel, de ți se va ușură sufletul.

— Așă dar tu te angajezi, că me vei face să plâng și să rid totodată. Șcii, că aceasta întreprindere e prea îndrăzneală.

— Me încred în succes. Puterea lirei e miraculoasă.

Și poetul, pentru că poet eră călătorul, a atins coardele lirei și a început a cântă. Domnișoara ascultă cu mare încordare, fiind că așă ceva nici odată nu a mai audit. Se părea, că renașce sub influința cântecului și astfel dîse călătorului :

— Remâi la mine 'n castel. Fii domnul meu, stăpânul meu, poruncitoriul meu și fii-mi totul.

Călătorul a privit în ochii ei frumoși, plini de lacrimi ; în inima lui s'a născut un dor de-odată, amor pătimaș și răpit dîse :

— Remân !

II

Trăit-au în fericire, pace și iubire. — Lira eră aruncată și părăsită în un colț al castelului. Plină de prav, nime nu se mai interesă de ea.

Întraceea, după câteva luni, călătorul deveniă tot mai trist. Olivia cuprinsă de compătimitire întrebă ce durere cuprinde sufletul lui, dar el tăcea, și din vreme în vreme deveniă mai palid și mai trist. — Ore întregi umblă incoace și colo prin odăile cele mari ale castelului, ca și când ar căută ceva. În fine a aflat ceea ce cu atâta dor a căutat : lira uitată și plină de prav. Răpit de bucurie, o prinse în mână și atinse coardele ei. Dar lira respunse răgușit și n'a mai scos nici un ton duios.

Încremenit privi călătorul spre liră. Ce s'a în-tâmplat cu ea ? a cercat-o din nou, că ore nu va da ceva sunet. Dar îndeșert erau toate, un singur cătec n'a putut scoate din ea.

Și i-a venit în minte, că pricina acestora este strălucirea, comoditatea, pompa, fericirea de care a fost părtaș el în castel. Până ce el iubiă și-și petrecea, până ce el îmbracă vesminte scumpe și porunciă servitorilor, pân' atunci lira iubită, părăsită și uitată, și-a perdut tonul, și nu există mijloc ca să-și poată recă-pătă tonul în acest castel. Trebuiă să meargă departe departe, ca să nu se nimicească cu deseversire în acest castel. Dar cum să dee de șcire aceasta Oliviei, pe care o iubiă ferbinte ? O ! El nu se simția în stare a suportă durerea despărțirii. Și trebuiă să se despartă pe vecie. Remânerea pentru el în acest castel eră cu neputință, căci aici i-au adormit toate simțurile, și ca vis peste toate veghiă amorul. Amorul acesta, simțiea că îl omoară, dacă la timpul seu nu se va liberă de el. Adevărat, că despărțirea pentru el avea să fie foarte grea și amară. Din cuibul lui moale și plin de fericire iarăș se avântă în furtună, din portul sigur plin de curaj întră iarăș în marea deschisă ; dar cel puțin lira

iarăș va sună dulce, trist, furtunos, întocmai ca mai înainte. Melodii cereșci va da ea, și nu accente răgu-șite și fără valoare ca acum.

Încă în aceea sară a spus Oliviei, că mâne por-neșce.

— Călătorești ?

— Da.

— Singur ?

— Ai ghicit-o.

— Mult timp vei fi departe ?

— Poate nici odată nu me reintorc.

— M'ai urft ?

— Nu, dar lângă tine am uitat a atinge coardele lirei mele, îmi trebuie să învăț din nou.

Olivia se sculă de pe scaunul seu.

— Îți mulțumesc, că ai fost sincer cu mine.

Ochii ei vineți întunecoși s'au odihnit pe fața lui ti-neră și călătorul ca și când ar fi stat sub influința unui farmec ș-a plecat ochii. Și a respuns astfel :

— Și pe mine me doare, că trebuie să me depart de tine. Dar din aceasta durere se vor nașce cânturi, cari vor preamări amorul nostru.

III

În ziua următoare călătorul a pornit la drum. — Olivia l-a petrecut pân' la poartă. Îmbrăcăminte tinerului eră acelaș surtuc vechiu și rupt cu care s'a prezentat cu câteva luni înainte în castel. — De o lature eră legată lira și în minutul dureroasei despăr-țiri atinse de degetele călătorului, coardele ei au su-nat așă melodii dulci și triste totodată, ca și cari niei odată nu s'a aușit.

A prins deci lira în mână și a început a bate coardele ei. Olivia a supt în sine acestea tonuri îmbă-tătoare, cari acum exprimau o bucurie nebună, acum durerea mormântului. În acestea tonuri eră bucurie și jale, nașcere și moarte, nimicire și renviere.

Olivia ș-a dus mâinile la inimă și murind a căduț pe podele.

Ceea ce a fost pentru călător un episod, pentru ea a fost viața.

Poetul ș-a continuat calea în inimă cu jale și dor. Dar acest dor și jale contopindu-se în tonurile lirei, erau fermecătoare de înimi omenești.

VINCENTIU ORĂȘAN.



Higiena stomacului. Aceia cari doresc să aibă un stomac sănătos, n'au decât să observe următoarele principii higienice :

1, Să mânânce mai des câte puțin decât rar și mult și să nu mânâm nici odată până la deseversită săturare.

2, Să nu muncească imediat după masă, mai cu seamă după cina de sară.

3, Să adopte un regim alimentar substanțial și simplu.

4, Să îngrigească să aibă o dantură în bună stare, căci gura este doctorul stomacului.

5, Să mânânce încet.

6, Să nu citească mâncând.

7, După masă să facă mișcare, preumblându-se.





SALON.

Blondina.

Ce e mai minunat pe lumea asta? ... Femeia! ... Care femei e mai frumoasă? După unii oacheșă, după alții zmeada, după mine blondina! ..

Ah! blondina! .. Idealul meu, visul meu de tinerețe și d'acum ... Blondina cu ochii ca cerul, cu părul ca fața lunii, cu mâinile ca zăpada, cu zimbetul de dină și cu privirea visătoare.

Blondina, da; blondina a fost în totdeauna ținta inimii mele ... Blondina mi-ar fi făcut fericirea; blondina m'ar fi scăpat de toate supărările din lumea asta ingrătă.

După ce am alergat o viață întreagă, după ce am ostenit ani de zile, dar nici odată, nu, nici odată n'am avut parte de ea ...

Când credeam că am pus mâna pe dânsa, se strecură ca un șarpe printre degete, și, în locul ei, rămânea ghici ce? ... O oacheșă sau o zmeadă cu care multă vreme îmi duceam traiul și amarul ...

Dar nu e vorba de mine, ci de prietenul Alecu, un băiat tot așa ațiat ca și mine, după femeile blonde .. Pășania lui vreau s'o povestesc ați, d'aceea dați-mi voie ca de povestea lui să me ocup ...

Până la Alecu, o să-mi iau îndrăzneala ca să ve recomand pe coana Sultana ...

Noua dvoastre cunoștință, de și de patru-șeci de ani, n'are în cap nici un fir de păr ...

O chelie timpurie i-a lăsat capul fără podoabă și strălucitor ca o bilă de biliard.

Și cu toate astea e încă o femeie frumoasă și capul ei pleșuv face un contrast urit cu chipul ei plăcut și cu ochii ei negri scânteetori ...

De aceea, de mult, foarte demult, de când era încă fată de opt-spre-șeci ani, se gândise să-și impodobască capul cu o përucă blondă, care o făcea nu numai blondină, ci încă o întineriă și cu șeci ani, dacă nu și mai mult ...

Și ca să se uite cu totul de Sultana chiala, cum i se șicea în mahala, se mutase din casa ei și luase cu chirie o casă frumoasă în centru pe lângă Cismegiu ...

Aci, mulțumită părului ei blond, o mulțime de tineri îi dau târcoale și o curteniau cu patimă ...

Între aceștia era unul care îi făcea o curte stăruitoare; o urmăria la plimbare, la biserică și sta ciasuri întregi sub fereastra ei, așteptând o privire, un zimbet măcar.

Acesta era prietenul meu Alecu. Avea p'atunci doue-șeci și cinci de ani și era băiat drăguț ...

Atras de frumusețea ei, îmbetat de privirea ochilor ei negri, fermecat de frumusețea përuțului ei blond, Alecu o iubiă la nebunie ...

Și ea, — ba bine că nu, — era mulțumită ..

Ceva mai mult, mândră că ațitase în inima tinerului o pasiune așa de mare, într'o bună sară primise

cu bucurie declarațiunile de dragoste ale prietenului său.

**

A doua și Alecu primi un bilet parfumat, în care citi următoarele :

„Idolul meu,

„Te aștept disară ca să-ți spui că și eu te iubesc ... Bagă de seamă să nu lipsești. A ta

„Blondina“.

Eră o sară plăcută de maiu; cerul se presără de miliarde de stele și luna care-și scosese mutra la iveală, ilumină întreaga natură.

Cei doi amoresați stau în grădină, murmurându-și vorbe dulci, schimbând sărutări resonătoare.

Pentru întâia oară erau unul lângă altul, pentru întâia oară își spuneau dragostea.

— Spune-mi, Sultânico, că me iubesci! Mai spune-mi odată că vei fi a mea, numai a mea ...

— Da Alecule, — răspuse ea, — te iubesc și îți jur că te voi iubii întotdeauna și că în veci de veci voi fi a ta, numai a ta ...

Alecu, atunci îi luă capul între mâni, și începuseră să sarute pe frunte și pe pë, cu dragostea cea mai mare.

Ea câtă să se scape d'atâtea sărutări ...

Și pe când se sbătea, făcu o așa mișcare, încât peruca remase în mâinile lui Alecu ...

Alecu remase cu gura căscată ... Cum, përul acela blond, pe care el îl sărutase cu atâtea foc, nu era al ei? ..

Va să șică al ei era numai capul ăla gol, care, în clipa aceea, i se arată în toată uriciunea?

Da, așa era.

Și tot amorul lui dispărură ca un fulger și locul lui îl ocupă disprețul ...

Nu șise nimic ... Dar aruncă cu ciudă peruca jos, își luă pălăria, o șterse pe ușe și dus a fost ...

D'atunci n'a mai șis blondină, eu, înse, tot șic ..

MARION.



Alegerea unui bărbat.

Cred că cetitoarele mele îmi vor fi recunoscătoare, dacă voi examina în această cronică profesiunile candidaților de căsătorie, căci trebuie să te uiți și la profesiunea lor.

Barbatul negustor. — Există un prejudețiu, care n'are înse nici o rațiune de a fi, că profesiunile de negustor și de industriaș ar fi în erarhia socială mult mai inferioare decât carierele liberale.

Cu tot acest prejudețiu, șcim că grecii cari au fost cei mai îndemânatici negustori, au creat totuș o filosofie admirabilă, o artă, pe care aproape nici un popor n'a egalat-o. Superioritatea comercială a orașului Florența se confundă cu cea estetică și științifică.

Deci dacă tinerul om care-ți cere mâna e de un caracter care-ți convine, dacă e comersant, trebuie să te gândești că ocupațiile lui sunt acelea cari se pot uita mai ușor când ești în căminul conjugal; comersantul e un bun soț și bun tată și ca să te convingi de asta, n'ai decât să privești în giuru-ți și vei vedea că în comerț sunt căsniciile cele mai perfect unite și cele mai numeroase.

Bărbatul proprietar. — Nu voesc să vorbesc aci decât de proprietarul de moșii. El, dacă dirigiază în persoană exploatarea domeniilor sale, nu ve mai îndoiți că ați găsit soțul ideal; un om ocupat, instruit, care iubește natura și trăește mereu în mijlocul spectacolelor ei, nu poate să aibă sufletul decât înălțat.

Șederea mereu la țară e monotoană, tristă chiar, veți crede. Sânt cu toate astea citirea, musica, grădina, vânătoarea, excursiile. Cum să te plictisești când ai atâtea ocupații și o nevastă frumoasă lângă tine?

Bărbatul artist. — Voesc să vorbesc de pictori, sculptori, muzicanți și actori.

Să nu ve încredeți în ei! Artistul de geniu e absorbit de geniuul seu; artistul mediocru e vanitos. Deci feriti-ve de ei, tinerelor fete!

Bărbatul doctor. Trebuie să iubești foarte mult ca să iei un doctor, căci nu e de loc plăcut ca la ori ce oră a zilei și a nopții, la mijlocul mesei sau din somn, să plece de lângă tine și să se ducă să ingrigească de un bolnav.

De asemenea nu e plăcut ca bărbatul, când se întoarce acasă, să-ți spuie:

— Nici tu, nici copiii să nu me sărute în acest moment, căci viu de la un difteritic, sau unul bolnav de tifos.

Bărbatul avocat. — Vom da și la aceasta profesiune un sfa' analog cu acela care privește pe doctor. Înainte de a-l lua la mână, gândește-te că el își cheltuește vorbele cele mai frumoase și pledoariile din afară și în căminul conjugal sau e tăcut, sau nu mai spune decât vorbe proaste.

Bărbatul om de știință și om politic. — Amândoi au inima acaparată cu totul, unul de obiectul cercetărilor sale și celalalt de ambițiunea lui.

Bărbatul ofițer. — Te va face să călătorești și să petreci foarte mult, dar în schimb trebuie să stai într-una să-l păzești să nu se ducă pe la vecine.

Bărbatul profesor și cel funcționar. — Aceștia sânt ați, ca și negustorul și proprietarul, să facă fericirea unei femei.

Acum când v'am dat toate aceste învățăminte, domnișoarelor, n'aveți decât să alegeți un bărbat.

TOMR.



Aurelia Cionca la noi.

Blaș 2 sept. n.

Geniala copilă Aurelia Cionca, în calea spre casă, s'a oprit la noi spre a ne delectă cu esceleul său joc pe pian.

Prezența ei a făcut formală surprindere la tot publicul și fiecare doriă să privească chipu-i delicat împrejmuț de frumoase bucle blonde, și ochii de senin dulce.

La rëndul lor dșoarele noastre cu toată inima au fost gata a-și da concursul la unica serată, ce dșoara Cionca ne promisese.

Programul seratei a fost următorul:

1. Schubert: Impromptu.
2. Chopin: Vals postum, E-moll.
3. Aurelia Cionca: „Peșul“, Vals, compoziție proprie.
4. Alexandri V.: Coroana vieții, declamată de dșoara Silvia Moldovan.

5. François Lorenz: Carnaval de București.

6. Haydn I.: Sonata nro 17, Es-dur.

7. Kratochvil: Dorina și Leandru, voce de dșoara Netti Vancea.

8. Tito Matei: Non é ver, voce de dșoara Netti Vancea.

9. Mureșian I.: Olteanca, capriciu.

10. Volpian: Doină din Moldova.

Acompaniamentul cântărilor l-a tinuț gentila dșoară Melania Brândușan.

E superfluu să spun, că prestațiunile dșoarei Cionca au întrecut toate așteptările. Jocul ușor, delicat și eleganța ce o avea la pian, au fost tot-atâtea surprinderi. Fiecare piesă a fost aplaudată furtunos de numeros public, care a umplut marea sală a oteluii Univers. Toată inteligența blășană, în frunte cu prepositul I. M. Moldovan, a fost de față la acest concert. La sfârșit concertanta a mai cântat și o doină ardelească compusă de prof. Mureșan și dra Cionca.

Nu mai puțin s'au achitat de rolele lor și dșoarele Silvia Moldovan, Netti Vancea și Melania Brândușan.

După serată a urmat dans, care a tinut până în zori.

Mândri de acest frumos talent, ne-am despărțit de familia Cionca, dorind dșoarei Aurelia cele mai splendide succese pe cariera sa.

TRANDAFIR.



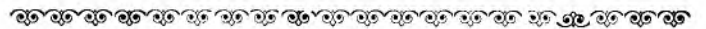
Fotografiare la minută.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Diletantismul se respândește pe toate terenele Arta a devenit un sport, de care se servesc mulți spre a-și petrece.

Afară de bicicleta, poate nici un sport nu este mai usat ca fotografiarea, care are amatori în toate părțile.

Ilustrația noastră înfățișează doue dame tinere, care petrecând la niște băi de mare, fotografiază acolo pe un tiner copil de pescar, care poate nici habar n'are că ele îi scot posa.



LITERATURĂ.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1901, Academia Română va decerne: *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 6.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria critică asupra chinezatelor și districtelor autonome românești din Transilvania, Ungaria și Banat, cu privire și la instituțiunea chinezilor din celelalte țeri locuite de Români, însoțită în anexe de documente“. — *Premiul Statului Lazăr*, de 5.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Fauna ichtiologică a României“. Autorul va avé să facă: 1. Descrierea genurilor și speciilor de pești cari trăesc în apele României din diferitele sale regiuni, făcând reprezentațiunea lor în desen sau cel puțin în fotografie. 2. Va arată cari din aceste specii sânt migratoare și la ce epocă fac migrațiunile lor. 3. Va arată care este epoca și modul cum aceste specii depun ouăle lor. 4. Va arată starea actuală a industriei pescăriei în România din punctul

de vedere tehnic și economic. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 septembrie 1900.

Din „Enciclopedia Română”, editată de dr. Corneliu Diaconovich, prim-secretarul Asociațiunii, a apărut fascicolul X, cu care se încheie tomul I. A—Copenhaga. Tomul întreg cuprinde 936 pagini, 10.401 articole, 9 harte, planuri și adnexe și 111 ilustrațiuni în text. Dintre articolele cuprinse în acest fascicol amintim: Cloșca Ioan, Cluș, Coarda (T. Cerne), Cobălcescu, Cocorescu, Cod, Codrescu, Cognac, Cojocna, Colonia, Colorante, Colori, Columbia, Comasarea, Comedia (M. Strajan), Comic, Comitat, Comuna, Conache, Costache, Concert, Congregațiune, Congres, Conserve alimentare (dr. Felix), Constanța (județ și oraș), Constantinescu Barb, Constantinopole, Conta Vasilie, Conta-Kernbach Anna, Contabilitate, Convulsione. Dintre ilustrațiuni remarcăm un tablou, reprezentând vederi din Constanța, precum: noul port, statua lui Ovidiu, piața Independenței, promontoriul, biserica catedrală. „Enciclopedia Română” apare în extensiune de 30 fascicule de câte 6 coale de tipar (10 fasc. formează un tom) și va cuprinde în total peste 30.000 articole. Publicațiunea se va termina în decursul anului 1900. Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiu și la toate librăriile; deposit general pentru România: Storek & Müller, București. Prețul unui tom face: broș. fl. 10.— (resp. frei 25. —), iar legat fl. 11.60 (resp. frei 28.50).

Un nou volum de nuvele. Dl P. Macri, care scrie sub pseudonimul „Omega”, a scos la lumină în București un volum de nuvele originale sub titlul „Din lumea de ași”, care se vede, tratează subiecte din viața socială modernă.

Nuvele despre evrei. A eșit de sub tipar la București un volum de nuvele și schițe sub titlul „Evrei” scrise de dl S. Ianovici (S. C. Tributo.)

TEATRU.

Teatrul Național din București. *Nou membru în comitet.* Dl Al. Vlăduța va fi numit în comitetul teatrului, în locul dlui Olanescu, care se dăce că va primi legațiunea din Brusela. — *Când se va jucă.* În stagiunea aceasta trupa de drame și comedii va jucă marți, joi și sâmbătă; iar trupa de operă luni, mercuri și vineri. Duminecă vor fi doue reprezentații. După mișcările reprezentație populară de dramă sau comedie cu prețuri scădute; sara operetă. — *Un diar artistic.* Direcțiunea generală a teatrelor fiind dispusă a autorisă vinderea, în sala Teatrului Național, a unui diar artistic, care să conțină în special programul fiecărei reprezentațiuni teatrale din Teatrul Național, analiza fiecărei piese, darea de seamă a modului cum fiecare artist și-a interpretat rolul și apoi programul tuturor spectacolelor din București, dări de seamă de serate, concerte, serbări artistice și altele, invită pe toți domnii proprietari de diare a-i presintă oferte cu condițiunile în cari ar fi dispuși a întreprinde asemenea publicațiune. — *Repertoriul.* Pân acuma s'au primit următoarele piese noue pentru stagiunea viitoare: „Sburătorul” comedie în 3 acte de dl Polizu-Micșunescu; „Minciuni Convenționale”, comedie în 4 acte de dl Leonescu; „Printre vecini” și „De-ai noștri” comedii de dl Rădulescu-Niger; „Tudor Sucitu”, comedie în 3 acte de dl Toneanu și o piesă nouă de dl Ținc. — Din pie-

sele vechi se vor relua „Copila din flori” și „Curcanii” de dl G. Ventura. În repetiție s'a pus „Vornicul Bucioc” de V. A. Urechă și „Avarul” de Molière. — *Reparațiunile* ce se fac în sala de spectacol vor fi în curând gata, că la 1/13 octombrie stagiunea se va puté deschide. În sala de spectacol totul va fi rennoit; mobilierul va fi tot din catifea roșie. Se va instală asemenea și o cortină nouă. — *Deschiderea stagiunii* în 1/13 octombrie se va face cu o reprezentațiune de gală, cu piese originale. Se vor jucă: „Visul Dochiei” de Ascanio, o piesă de V. Alexandri și una de Carmen Sylva. Repertoriul viitoarei stagiuni se va publică în curând. — *O școala de balet* încă se va înființă pentru stagiunea viitoare.

Concertul din Comloșul-mare pe care l-au amintit în nr. trecut, a avut un program variat și interesant. Afară de corul gr. or. de acolo și din Pesac, a luat parte și corul gr. c. din acea comună. Toate au cântat precis și frumos. Choristul T. Sălăgian din Pesac e predat monologul comic „Plăeșul satului” de Iosif Vulcan, acoperit de aplausele publicului. După concert, Pesacanii, sub conducerea învățătorului Aurel Micloși, au dansat Călușerul.

Concert și teatru la Pecica-română. Tinerimea studioasă cu neresiași români din Pecica-română au arangiat acolo la 15/27 august, cu ocasiunea sfințirii bisericii noue, un concert declamatoric-musical, urmat de reprezentație teatrală. S'a jucat „Arvinte și Pepelea” vodvil într'un act de V. Alexandri.

Piesă nouă. Dl Petru Vulcan a presintat direcțiunii Teatrului Național din București o comedie originală cu cântece în trei acte, sub titlul „Duelul” care tratează un subiect modern.

PICTURĂ.

Un nou tablou al pictorului Bran. Dl Nicolae Bran, cunoscutul nostru pictor, originar din Sălăgiu, iar acuma domiciliat în România, lucrează de trei ani la un tablou intitulat „După resboiu”. În acesta sânt 19 figuri de mărime naturală. Tabloul întreg are o mărime de 12 metri pătrați. Artistul va scoate la Paris o chromolitografie a tabloului seu, care apoi se va vinde cu prețul de 5 lei bucata.

Portretul regelui Carol și al reginei Elisabeta. Pictorul Bălănescu din București, fost bursier al României la Paris, a înaintat ministrului instrucțiunii publice portretele regelui Carol și al reginei Elisabeta, cari i-au fost comandate. Ele sânt executate cu multă artă. Atât regele, cât și regina, au un colorit și o asemănare perfectă.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

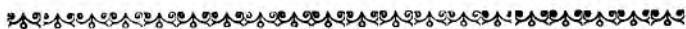
Fundațiunea „Gozsdu”. Reprezentanța fundațiunii „Gozsdu” și-a încheiat ședințele, precum aflăm din „Telegraful Român”, în 1 sept. n.la Sibiu. În aceste ședințe s'au resolviț 277 cereri pentru stipendii, între cari 133 pentru stipendiile avute, iar restul pentru stipendii noue. S'au votat: Ajutor: pentru rigorosanți vechi în suma de fl. 4411.92, pentru rigorosanți noi fl. 4686.— Stipendii vechi 17.330.— Ameliorări la stipendiile vechi fl. 2310. — Stipendii noue fl. 5390.— Total fl. 34.127.92. Numărul rigorosanților și stipendiștilor acestei fundațiuni este: 1. Rigorosanți vechi 17. 2. Ri-

gorosanți noi 12—29. 3. Stipendiști vechi: *a*, la drepturi 39, *b*, la medicină 13, *c*, la litere 3, *d*, la tehnică 4, *e*, la montanistică 1, *f*, la școala comercială 4, la gimnasiu 5=69. 4. Stipendiști noi: *a*, la drepturi 8, *b*, la medicină 3, *c*, la litere 2, *d*, la tehnică 3, *e*, la cursul special pentru cualificarea profesorilor la școlile comerciale 2, *f*, la montanistică 1, *g*, la agromonomie 1, *h*, la gimnasiu 4=24. Total: 122. La ședințe au luat parte: Ex. Sa I. P. S. D. arhiepiscop și mitropolit Miron Romanul ca președinte, Pr. Sf. Lor DD. episcopi I. Meșianu de la Arad, Nic. Popea de la Caransebeș, dnii dr. I. Gáll, membru în casa magnatilor, Avram Bérlogea, jude la Curia reg., Dion. Poy-nariu, jude la tabla regească, Ioan cav. de Pușcariu, jude de Curie pens., G. Szerb, deputat dietal și Parteniu Cosma, directorul „Albinei“.

Seminar central în București. Guvernul României a hotărât să construiască un seminar central în București. Noul seminar se va clădi în curtea bisericii Antim și va costă cam un milion de lei.

Sfințire de biserică în Prislop. La 8/20 septembrie se va celebra în Prislop, Chior, sfințirea bisericii gr. c. Din incidentul acesta se va arăngia acolo și o petrecere cu dans.

Congresul studenților din România anul acesta se va ține la Tulcea în zilele de 6/18, 7/19 și 8/20 septembrie. Studenții bucureșteni și ieșeni se vor întâlni la Giurgiu și de acolo vor pleca cu vaporul direct la Tulcea. La întoarcere studenții vor vini pe la Constanța.



B C E N O U ?

Hymen. *Dl Enca Pop Băta*, absolvent de teologie și dșoara Valeria Leticia Radeș, se vor cunună duminică la 11 septembrie n. în Șard. — *Dl Mihailu Bociatu* și dșoara Eugenia Socol își vor serba cununia la 24 l. c. în Livezeni. — *Dl Nicolae Ungurean* și dșoara Valeria Augusta Degan se vor cunună la 11 septembrie în Vețel. — *Dl Ioan Dordea* și dșoara Maria Costea își vor serba cununia la 11 septembrie în Hațeg.

Dl de Gubernatis în Bulgaria. Din România dl de Gubernatis a trecut în Bulgaria. La Ruscuc a fost găzduit la otel pe comptul guvernului bulgar. Primarul orașului și prefectul l-au întâmpinat și l-au rugat să primească cu indulgență găzduirea amicală. „Vom căuta, au șis ei, să imităm pe vecinii Români, de și noi nu putem a ve oferi încă o țară cultă ca a fraților Români“.

De la adunarea din Beiuș. În raportul nostru din nr. trecut despre adunarea generală din Beiuș a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, am însemnat că cu ocaziunea aceea s'au înscris mai mulți membri fondatori. Iată acuma și numele lor: George Lazaru avocat în Vinga, Paul Papp avocat în Beiuș, Demetriu Negrean comerciant în Beiuș, Nicolau Cristea proprietar în Beiuș, Teodor Oancea notar în B. Lazuri, toți cu câte 200 fl.; iar membru pe viață, cu 100 fl., dr. Coriolan Pap, avocat și director executiv al „Bihorenei“ în Oradea-mare.

Asociațiunea în Sătmar. Cu chiu cu vau s'a constituit încă în primăvara anului trecut și în Sătmar un despărțământ al Asociațiunii, alegându-se director al despărțământului protopopol Gavril Lazar de Purcăreț. De atunci nu s'a mai auzit nimica daspre activitatea acestui despărțământ, până 'n săptămâna trecută, când

aceia a ținut o nouă adunare generală în Seini. Cei dreptul la aceasta au luat parte puțini, dar banchetul ce i-a urmat a fost foarte animat și s'au pronunțat o mulțime de toasturi. În adunare, directorul de pân' acuma a renunțat și în locul lui s'a ales harnicul preot din Moflinul-mic părintele George Șuta; iar comitetul s'a compus din următorii membri: dr. Felician Bran, G. Szabo, N. Leșian, A. Berinde; secretar dr. V. Lucaciu, cassar L. Marcus, controlor Vas. Ardelean.

Monumentul lui Radu Negru. Cetățenii din Câmpulung au ridicat în incinta vechiului și istoricului lor oraș un monument frumos pentru Radu Negru, monument turnat în bronz de artistul Mirea. Serbarea desvélirii monumentului s'a făcut cu mare solemnitate la 15/27 august. Regele a fost reprezentat prin dl locotenent colonel Grașoschi, iar guvernul prin dnii Ferchide, Berendeiu și Spiru Haret. Dl Gr. Tocilescu, reprezentând universitatea din capitală, a ținut o conferință istorică despre Radu Negru.

Profeseri români la Ruscuc. Membrii corpului didactic primar urban și rural din județul Vlașca, România, în numer de 120, au făcut de curând o excursiune la Ruscuc, unde au fost întâmpinați de o lume imensă, în frunte cu profesorii de acolo, cu musica, care a înnotat imnul național român, la care Românii au respuns cu imnul bulgăresc. Apoi cu toții au vizitat școlile. La masă musica bulgărească a cântat imnul românesc și bulgăresc. După aceea au eșit cu toții, în 40 de trăsuri, afară din Ruscuc, la riul Lom, unde s'au fotografiat. Sara despărțirea a fost foarte cordială.

Manevrele din Banat. În săptămâna trecută s'au ținut în giurul Buziașului, în Banat, marele manevre ale armatei comune, manevre în care pentru prima-oră au cooperat și câteva monitoare de răsboiu pe Dunăre, în preșința monarcului și a moștenitnrului de tron. Aceste manevre, la care participă (cu) puri de armată și doue divisi, privesc în tema lor foarte mult România. Tema a fost următoarea: În cazul unui răsboiu general, în care România și Serbia ar fi angajate în contra Austro-Ungariei, cum ar trebui apărat Banatul și cum vor operă cele câteva monitoare pe Dunăre? La aceste manevre România n'a trimis nici un reprezentant. Cu ocaziunea unei recepțiuni, dintre Români a fost primit dl dr. Iosif Gall și câțiva preoți.

Români la congresul orientaliștilor. Dl de Gubernatis, înainte d'a părăsi România, a adresat o scrisoare dlui V. A. Urechia invitându-l să stăruie ca la Congresul orientaliștilor care se va ține anul viitor în octombrie la Roma, să ia parte cât mai mulți Români. „Poți fi sigur mai dinainte, scrie ilustrul amic al Românilor, că Roma ve va face primirea cea mai simpatică, pentru a ve face petrecerea acolo plăcută, stăruind cu toții să facă onoare lunei latine, pentru unirea și gloria căreia noi lucrăm din toată“.

O nouă bancă românească. La Dobra se înființează un nou institut de credit și economii sub numirea „Grănițerul“, cu un capital de 60.000 coroane, reprezentat prin 600 acțiuni de câte 100 coroane. Terminul subserierii e 26 septembrie. Semnările se pot face la următorii fondatori: Francisc Hosszu-Longin Deva, Iuliu Florea Orăștie, dr. Laurențiu Petric Dobra, Adam Leșnican Dobra, Aron Muntean Dobra, Iosif Petrovits Dobra, Iosif Christe Dobra, Aureliu Oprean G.-Dobra, George Oprean G.-Dobra, Nicolae Muntean Cugir, Ioan Comloși Dobra, Nicolae Herbai Dobra, Ioan Tiucu

Dobra, Ioan Petrovici Lăpăgiul-sup., Nicolae Costae Lăpușnic, Simeon Dragomir Gurasada.

Deputați români la universitatea săsăsoă au fost aleși și de astă-dată dnii dr. Stefan Păcurar avocat în Sibiiu și Laurian Barcian funcționar la institutul de credit și economii „Ardeleana“ din Orăștie.

Au murit: Nicolae Sterca Șuluțiu de Carpeniș, funcționar la institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiiu, la 3 septembrie, în etate de 35 ani; Radu Istrate, proprietar, epitrop primar parochial și protopresbiteral, membru al fundațiunii Șaguna, la Boița lângă Sibiiu, în 5 septembrie n., în etate de 62 ani.

DIN LUME.

Cronică mică. Țarul Nicolae a invitat pe principele și principesa României să petreacă câteva zile în noiembrie, la Livadia, unde părechea imperială rusă își va strămăta reședința, pentru lunile octombrie și noiembrie. Atârnă de sănătatea principesei Maria, dacă părechea moștenitoare română va putea răspunde acestei grațioase invitări.

Țarul propune desarmarea generală. Evenimentul cel mai însemnat al săptămânilor trecute este manifestul țarului Nicolae II, adresat, prin ministrul său de externe Muraviev, tuturor statelor care sunt reprezentate prin trimișii lor la curtea din Petersburg. Prin acest manifest invită toate guvernele la o mare conferință de pace, care să discute mijloacele prin care s'ar putea face o desarmare generală, ca statele să nu mai fie silite a susține cu mari cheltueli niște armate colosale. Propunerea țarului a fost primită în Germania bine, dar Franța nu vrea s'audă de desarmare. Astfel apelul nu va produce rezultatul dorit.

Păpușile românești la Neuwied. Precum se știe, mama reginei României a organizat la Neuwied o expoziție, în care se arată pe figuri de păpuși porturile istorice și populare în grupuri deosebite. În expoziția aceasta a dus o multime de păpuși și regina Carmen Sylva. În grupul acesta se vede figura Doamnei Despina din 1512, soția lui Neagoe-vodă, nu mai puțin interesantă e Doamna Chiajna, o princesă din Moldova. Cea mai interesantă piesă înse din grupul Carmen Sylvei este o scenă mare, care înfățișează alaiul de nuntă al unei țărance române bogate în mijlocul unui tablou ce reprezintă Sinaia. Partea principală o formează oaspeții de nuntă călări, ciobani, flăcăi și fete, dintre cari ese în relief mireasa într'un car cu boi și gătită cu cunună pe cap. Pompoasă este trăsura de încoronare a Carmen Sylvei trasă de 8 armăsari și în care șede regina lângă o damă de curte. Doue grupe singuratic prezintă pe Carmen Sylva în etate de 17 ani cu crinolina și în etate de 50 de ani în toaletă sură de mătășă, cu părul sur despletit și cu un vël lung alb. Aproape 1000 de păpuși cu 1300 figuri sunt expuse.

Regina Wilhelmina. La 25 august s'a celebrat la Amsterdam, cu mare solemnitate, încoronarea reginei Wilhelmina a Olandei. „Kreizzeitung“ din Berlin publică cu privire la aceasta următoarea schiță: Cât a trăit regele Wilhelm III, el însuș a dirijat educațiunea fiicei sale. La 1890 înse murind regele, educația micii regine fu încredințată unor profesori distinși. Regina

Wilhelmina a moștenit de la tatăl ei simțul de mândrie și de demnitate regească. Într'o zi bătut la ușa mamei sale regina Ema. Cameriera îi spune că M. S. nu poate primi acum, la ceea ce mica regină răspunde: „Deschide, eu sânt regina Olandei!“ Ea e mândră de Orania și citește cu mare însuflețire faptele strămoșilor ei. Când profesorul ei de istorie îi explică supunerea Olandei de către spanioli sub comanda ducelui de Alba, mica regină strigă în prezența mamei sale: „Îmi pare reu, dar regele Spaniei să nu creadă că va fi primit cândva la curtea mea!“ Tinera regină Wilhelmina este foarte iubită de popor.

Memoriile lui Bismarck. „Hamburger Nachrichten“, organul familiei Bismarck, anunță că s'a pus deja în lucrare capitolul privitor la România din memoriile prințului Bismarck. Organul german adaugă: „Acest capitol, care va cuprinde 138 pagini, conține revelații senzaționale privitoare la Români și o indicație sau proorocire măgulitoare pentru viitorul întregului popor român“.

Călimdarul săptămânei.

Dum. a 14-a după Rus., Mateiu c. 22 v. 2 - 4; ev. înv 3; gl. 5			
Țiua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele
Duminică	30 Al., Ioan, Pavel Pat. Cous.	11 Protus	5 40 6 20
Luni	31 Brăul Preacuratei Mariei	12 Macedoniu	5 42 6 18
Marti	1 † C. P. Simem stălpnicul	13 Matern	5 44 6 16
Mercuri	2 M. Mamant și Ioan Past.	15 Inalt. Crucei	5 45 6 15
Joi	3 M. Antim, Ep. Nicoomiei	16 Nicomed	5 47 6 13
Vineri	4 M. Vavila și Moisi Pr.	17 Ludmila	5 49 6 11
Sâmbătă	5 Pr. Zacharia	18 Iliidegard	5 51 6 9

Proprietar, redactor răspunzător și editor:

IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2

Intemeiată la 1887,

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Parea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandai

8-12

Diracțiunea institutului.